

Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych

Eich cyngor gwirfoddol sirol lleol

8. Rheoli arian

8.9 Cronfa wrth gefn

Beth yw cronfa wrth gefn elusen?

Mae'r Comisiwn Elusennau yn diffinio cronfa wrth gefn fel incwm a fydd ar gael i'r elusen i'w wario yn ôl disgrisiwn yr ymddiriedolwyr i hyrwyddo amcanion yr elusen (incwm 'pwrpas cyffredinol') ond sydd heb ei wario, ei ymrwymo na'i ddynodi eto - mae 'am ddim'.

Nid yw hyn y cynnwys y canlynol:

- gwaddol parhaol
- gwaddol i'w wario
- cronfeydd cyfyngedig
- cronfeydd dynodedig
- cronfeydd incwm a ellir eu cyflawni'n unig drwy waredu asedau a ddalir i ddefnydd yr elusen.

Dadl cronfa wrth gefn

Mae cronfeydd elusen wedi bod yn fater dadleuol am beth amser. Mae'r wasg wedi beirniadu llawer o elusennau mawr cenedlaethol am gasglu cronfeydd mawr o arian tra'n dal i apelio am arian ychwanegol. Hefyd, mae nifer o arianwyr yn edrych yn awtomatig ar fantolen y gronfa a ddangosir yn y cyfrifon blynyddol cyn penderfynu ar gymeradwyo ceisiadau ariannu.

Yn gyffredinol, tybir na ddylai mudiadau gwirfoddol gadw cronfeydd elusennol am amser hir gan fod y mudiad wedi derbyn yr arian i ddarparu gwasanaethau. Fodd bynnag, mae bodolaeth cronfeydd yn arwydd o reoli adnoddau da. Mae angen lefel isafswm o gronfeydd ar unrhyw fudiad i ariannu anghenion y cyfalaf ar waith a'r cynlluniau wrth gefn a nodwyd yn y cynllunio.

Polisi cronfeydd wrth gefn

Barn y Comisiwn Elusennau yw y dylai mudiadau gwirfoddol 'esbonio a chyfiawnhau' lefel y cronfeydd wrth gefn. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i'r mudiad lleiaf sy'n ymgeisio am ddiogelwch ariannol gael polisi cronfa wrth gefn.

Dylai polisi o'r fath sôn am:

- Y rhesymau dros gael cronfa wrth gefn.
- Lefel (neu ystod) y gronfa sydd angen ar yr elusen yn ôl yr ymddiriedolwyr.

- Pa gamau a gymerir gan yr elusen i sefydlu a chynnal y gronfa ar y lefel a gytunwyd (neu ystod).

Dylai hyd yn oed mudiadau bach gael polisi cronfa wrth gefn sy'n helpu arddangos:

- eglurder ac atebolrwydd i gefnogwyr
- rheolaeth ariannol dda
- cyfiawnhad am gyfanswm y gronfa

Cynnwys y polisi cronfa wrth gefn

Mae gan nifer o elusennau bolisiâu o'r fath yn barod, ond mae polisiâu 'gwir' yn llai. Mae yna demtasiwn i ddweud 'Mae digon o gronfeydd wrth gefn gennym am weithgareddau tri mis; gadewch i ni wneud hynny yn bolisi cronfa wrth gefn', yn hytrach na gwneud amcangyfrif dilys o'r anghenion ac wedyn ymdrechu i gyflawni'r lefelau hynny.

Dyma'r materion y dylai'r polisi edrych arnynt:

- Y rhesymau pam fod angen cronfa ar yr elusen:
  - Datblygiad newydd?
  - Tanategu ymrwymïadau hir dymor?
- Pa drefniadau ar gyfer monitro ac adolygu'r polisi a wneir.
- Pa lefel o gronfa fydd angen ar yr elusen yn ôl yr ymddiriedolwyr.
- Pa gamau a gymerir gan yr elusen i gynnal y gronfa ar y lefel a gytunwyd.

Gosod lefel y gronfa

Nid oes lefel terfynol y dylai mudiad ei gael. Os yw'n aelod o unrhyw fath o grŵp (megis corff ymbarél) gall helpu meincnodi yn erbyn aelodau eraill.

Er mwyn pennu maint cywir y gronfa, rhaid i ymddiriedolwyr edrych ar eu hadnoddau incwm a gwariant cyfredol a dyfodol, a gofyn:

- Pa mor debygol y bydd newid i'n ffynhonnell incwm?
- Sut fyddwn ni'n ymdopi os yw'n newid?
- Sut effeithir ar ein buddiolwyr?

Mae ymchwil y Comisiwn Elusennau ar elusennau bach a chronfeydd wedi darganfod mai'r technegau mwyaf poblogaidd a ddefnyddir i sefydlu lefel addas y gronfa oedd:

- drwy ddadansoddiad llif arian
- trafodaeth gyda rheolwr, trysorydd neu aelodau'r pwyllgor cyllid
- drwy archwilio tueddiadau'r gorffennol

Dylai'r mudiad o leiaf:

- Rhagweld yr incwm (dylid gwneud hyn beth bynnag fel rhan sylfaenol o gynllunio ariannol).
- Rhagweld y gweithgareddau a'r costau ynghlwm wrthynt.
- Ystyried anghenion a chyfleoedd y dyfodol, er enghraifft, posibiliad ehangu.
- Ystyried gwahanol senarios - gan ofyn 'Beth os' er enghraifft, os oedd newid ym mholisi'r llywodraeth yn effeithio ar eu gweithrediadau.

Unwaith y bydd syniad gan y mudiad am lefel y gronfa wrth gefn, gall gymharu hwn â'r gwir gronfa. Bydd mwyafrif y mudiadau yn wynebu diffyg, ond mae hefyd yn bosib i elusen hir-sefydlog, gael llawer iawn o gyfoeth.

Mae'r Comisiwn Elusennau yn trafod 'cronfeydd am ddim' (hynny yw, heb fod yn waddol parhaol neu'n gronfeydd cyfyngedig). Nid yw'n cwestiynu eu bodolaeth, ond mae'n gofyn am gyfiawnhad y lefel. Efallai na fydd swm enfawr yn y gronfa yn gwasanaethu amcanion yr elusen.

Gwybodaeth bellach

Comisiwn Elusennau Lloegr a Chymru

Ffôn: 0845 3000 218

www.charity-commission.gov.uk

Ymwadiad

Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y daflen hon ar gyfer cyfarwyddyd yn unig. Nid yw'n amnewid am gyngor proffesiynol ac ni allwn dderbyn unrhyw gyfrifoldeb am golled o ganlyniad i unrhyw berson weithredu neu wrthod gweithredu arno.

Am rhagor o wybodaeth cysylltwch â

Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych

Canolfan Naylor Leyland, Stryd y Ffynnon, Rhuthun, Sir Dinbych, LL15 1AF
Elusen Gofrestredig 1054322

Ffôn: 01824 702441

office@dvsc.co.uk

Ffacs: 01824 705412

www.dvsc.co.uk

Ffôn: 0800 2888 329

www.wcva.org.uk

Cynhyrwyd gan WCVA, Cynghorau Gwirfoddol Sirol a Chanolfannau Gwirfoddoli
Wedi ei ddiweddarau: 25/08/2011